

I

(Резолюции, препоръки и становища)

СТАНОВИЩА

ЕВРОПЕЙСКИ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ

556-А ПЛЕНАРНА СЕСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ –
INTERACTIO, 2.12.2020 Г. – 3.12.2020 Г.

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Към стратегия на ЕС за повишаване на екологичните умения и компетентности за всички“

(становище по собствена инициатива)

(2021/С 56/01)

Докладчик: **Tatjana VABRAUSKIENĖ**

Решение на Пленарната асамблея	20.2.2020 г.
Правно основание	член 32, параграф 2 от Правилника за дейността становище по собствена инициатива
Компетентна секция	„Заетост, социални въпроси и гражданство“
Приемане от секцията	11.11.2020 г.
Приемане на пленарна сесия	2.12.2020 г.
Пленарна сесия №	556
Резултат от гласуването	241/4/8
(„за“/„против“/„въздържал се“)	

1. Заключение и препоръки

1.1. ЕИСК подчертава, че **отговорността към околната среда е задължение на всеки**. Устойчивото екологично развитие изисква радикална социална промяна, включително индивидуални и колективни промени в нашия менталитет, поведение, начин на живот, както и в социалната, политическата и икономическата организация на държавите и обществата ни.

1.2. ЕИСК настоятелно призовава държавите членки с участието на социалните партньори и съответните заинтересовани страни да създадат ефективни национални стратегии с цел предприемане на мерки за спешно изпълнение на **целите на ООН за устойчиво развитие (ЦУР)**, които изискват от държавите да предприемат действия за приобщаване и справедливо качествено образование (ЦУР № 4) и за изменението на климата (ЦУР № 13). По-конкретно цел 13.3 е насочена към „подобряване на образованието, повишаване на осведомеността и на човешкия и институционален капацитет относно смекчаването на последиците от изменението на климата и приспособяването към него, намаляване на въздействията и ранно предупреждение“. Цел 4.7 е насочена към това „да се гарантира, че всички учещи придобиват знанията и уменията, необходими за насърчаване на устойчивото развитие“, което се предвижда не само като начин за подобряване на уменията и стимулиране на икономиката, но и за постигането на целите за **глобално гражданство и мир**. Образованието играе решаваща роля в тази промяна, която излиза извън елементарното включване на свързаните с околната среда въпроси в учебната програма.

1.3. ЕИСК призовава Европейската комисия и държавите членки да прилагат първия принцип на **Европейския стълб на социалните права (ЕССП)**, който предвижда качествено и приобщаващо образование, обучение и учене през целия живот (УПЦЖ) да се превърнат в право за всички в Европа, да го прилагат, за да подобрят предоставянето на „зелени“ умения и компетентности за опазване на околната среда и професионални умения за всички, както и да подпомагат прилагането на този принцип с устойчиво публично финансиране, договорено със социалните партньори и гражданското общество.

1.4. Комитетът счита, че „зелените“ умения, отговорността към околната среда и устойчивото развитие следва да бъдат включени във всички области в рамките на учебните резултати (знания, умения, нагласи и ценности) на формалното, неформалното и информалното обучение на всички учаци от всички възрасти във всеки сектор на образованието, чиракуването и схемите за обучение на служителите в „зелените“ сектори и извън тях.

1.5. ЕИСК припомня на Европейската комисия и на държавите членки да обвързват по-добре политиките в областта на околната среда с политиките в областта на заетостта и образованието. Това следва да помогне и за съсредоточаване върху предвиждането и развиването на уменията на безработните или на работещите лица, чието обучение следва да обхваща отговорност към околната среда и да има конкретен акцент върху „зелените“ умения. Ето защо е от съществено значение темата за изменението на климата в ученето и преподаването да бъде съчетана с демократична култура в училище и с учебна среда на „екологична култура“, в която се наблюдава **създаването на зелени училища**, които, като имат подходяща, опазваща климата и околната среда инфраструктура, се управляват по устойчив начин в партньорство с всички заинтересовани лица от училището и в които учениците се подготвят за борба срещу изменението на климата като активни граждани, както и на техните бъдещи работни места.

1.6. ЕИСК призовава Европейската комисия да проведе **проучване на равнището на ЕС** относно развиването на „зелени“ умения и компетентност в държавите членки и да основе стратегията си за политиката върху такова проучване. Училищата са много важен източник на информация за учащите се по въпросите на околната среда, особено в ерата на знаещия всичко интернет, на социалните медии и на фалшивите новини. Необходима е обаче повече информация относно политиките на държавите — членки на ЕС, за включване на информираност за изменението на климата, отговорността към околната среда и устойчивото развитие — като „зелени“ умения и компетентности — в рамките на образователните политики и на учебните програми за образованието в ранна детска възраст, общото и висшето образование. Подобно проучване следва да се насочи и към социални и професионални „зелени“ умения и компетентности в секторите на професионалното образование и обучение, на първоначалното образование и обучение и на продължаващото образование и обучение, както и в повишаването на квалификацията и преквалификацията на безработните лица и работниците.

1.7. ЕИСК припомня, че „зелени“ умения и компетентности са необходими за всички граждани — както млади, така и стари. Затова следва да се обърща повече внимание те да бъдат прилагани в съответствие с прилагането на **Рамката за ключовите компетентности** ⁽¹⁾ за всички видове образование и тя да се използва за подобряване на гражданската компетентност, която е необходима за поемане на отговорност за околната среда, и на „математическата компетентност и компетентността в областта на точните науки, технологиите и инженерството“, които трябва да подкрепят устойчивостта на околната среда, по-специално що се отнася до научния и технологичния напредък. Освен това „зелените“ умения и отговорността към околната среда следва да бъдат включени във всички учебни предмети, по-специално в географията, етиката и философията.

1.8. Комитетът приветства факта, че новата Европейска програма за умения на Европейската комисия ⁽²⁾ (2020 г.) е насочена към „зелените“ умения, но изразява съжаление, че в нея не е предвидена цел за държавите относно дела на участието на възрастните в качествено и приобщаващо обучение поне по основни „зелени“ умения и компетентности, макар че се предлага цел за участие в обучението за възрастни по основни цифрови умения.

1.9. ЕИСК приветства факта, че Европейският зелен пакт ⁽³⁾ (2019 г.) представя всеобхватна стратегия на ЕС относно борбата срещу изменението на климата и за опазване на околната среда с цел постигане на неутралност на ЕС по отношение на климата до 2050 г. и че в него са предвидени различни стратегии, които ще бъдат последвани от регламенти, фондове и национални реформи. Комитетът призовава държавите членки да създадат национални политики, които са насочени и към

⁽¹⁾ ОВ С 189, 4.6.2018 г., стр. 1.

⁽²⁾ COM(2020) 274 final.

⁽³⁾ COM(2019) 640 final.

образование за отговорност към околната среда и „зелени“ умения, както и към **проактивно преквалифициране и повишаване на квалификацията** с цел улесняване на справедливия преход към екологосъобразна икономика за всички, особено за работещите в западни сектори. ЕИСК припомня, че тези реформи се осъществяват в рамките на ефективен социален диалог с профсъюзите на учителите и на работниците, с работодателите и при консултиране със съответните организации на гражданското общество.

1.10. ЕИСК приветства предложението в Европейския зелен пакт за създаване на **„европейска рамка за компетентностите“** и препоръчва на Комисията да я разработи така, че да бъде приложима за **формално, неформално и информално** учене съгласно отворения метод на сътрудничество, който ще включва представители на министерствата на образованието, социални партньори от секторите на образованието и обучението и други съответни заинтересовани страни, като например НПО, действащи в областта на младежта и образованието.

1.11. Комитетът приветства факта, че Европейският парламент прие резолюция относно Европейския зелен пакт⁽⁴⁾ и подчерта, че **стратегията за промишлеността** трябва да включва въздействието върху работната сила, както и **обучението, преквалификацията и повишаването на квалификацията на работниците**⁽⁵⁾, и ЕИСК подкрепя регионалното измерение на тази стратегия и стабилното управление със социален диалог. Комитетът подчертава, че предприятията също трябва да разработят стратегии за опазване на околната среда, за което е необходимо и развиване на уменията на работодателите.

1.12. ЕИСК призовава бъдещите председателства на ЕС и Европейската комисия да засилят сътрудничеството между **съветите в областта на образованието, заетостта и околната среда** с цел лицата, вземащи решения на най-високо равнище, да свържат борбата срещу изменението на климата и значението на предоставянето на „зелени“ умения и компетентности за всички възрасти във всяка форма и вид на сектора на образованието и обучението.

1.13. Комитетът призовава за **всеобхватна стратегия на равнището на ЕС**, като например препоръка на Съвета, за подобряване на образованието и обучението по „зелени“ умения и компетентности, разработване на стратегии за зелени училища и предоставяне на преквалифициране и повишаване на квалификацията на възрастните на работното място и извън него в областта на уменията, необходими за опазването на околната среда, за обществото и за екологизирането на икономиката. ЕИСК посочва, че тази препоръка на Съвета би могла да следва предложенията от новата Европейска програма за умения, така че да се постави акцент върху начините за развиване на „зелена“ нагласа у всеки, като отговорността към околната среда се превърне в общоприложима компетентност в образованието и обучението в рамките на европейското пространство за образование и се постави ударение върху равенството по отношение на развиването на „зелени“ умения за всички възрасти, и особено за групите в неравностойно социално-икономическо положение. Изпълнението на стратегията по този начин следва да налага също така това подобряване на образованието и обучението да бъде придружено от устойчиви и подходящи технически, финансови и човешки ресурси и да бъде финансирано от държавния бюджет.

1.14. Комитетът счита, че държавите членки следва да въведат всеобхватни политики и финансиране, за да **подкрепят първоначалното и непрекъснатото професионално развитие на учителите и обучаващите по въпросите на опазването на околната среда** като хоризонтална тема за преподавателите по всички предмети и на всички равнища и във всички видове образование и обучение, както и специално обучение по „зелени“ умения и компетентности. Държавите членки следва да гарантират предоставянето на подходяща професионална подкрепа на учителите и обучаващите и да им осигурят съответните актуални учебни материали, инструменти, методи и практики с учебна цел по темата.

1.15. ЕИСК припомня, че придобиването на „зелени“ умения на работното място би подобрило устойчивостта и приспособимостта на работниците, ръководителите и заинтересованите лица, като същевременно ще допринесе за екологосъобразен растеж. Комитетът призовава за подкрепа на сътрудничеството и обединяването на ресурси между предприятията (особено МСП), за да се задоволят потребностите от обучение във връзка със социални и технически „зелени“ умения и компетентности.

1.16. ЕИСК призовава да се осигури **финансиране от ЕС за „зелени“ умения и компетентности по опазване на околната среда**, например програмата „Еразъм+“, ЕСФ+, пакетът за възстановяване и Фондът за справедлив преход следва да се насочат към предоставяне на финансова подкрепа за развиването на „зелени“ умения на учащи се от всички възрасти.

⁽⁴⁾ Резолюция на Европейския парламент от 15 януари 2020 г. относно Европейския зелен пакт.

⁽⁵⁾ Подчертаването е от автора.

1.17. Комитетът призовава за **екологизиране на европейския семестър** ⁽⁶⁾ и изисква Комисията да работи с министерствата на образованието, съответните социални партньори и организации на гражданското общество при определянето на специфични за всяка държава препоръки за държавите — членки на ЕС, относно подобряване на предоставянето на „зелени“ умения и компетентности на всички равнища и във всички видове на секторите на образованието и обучението, като се започне от **образованието в ранна детска възраст и се стигне до висшето образование и обучението за възрастни**, вземайки предвид ефективната подкрепа за възрастните на работното им място и извън него.

2. Общи бележки

2.1. Борбата с изменението на климата има огромно въздействие върху социалните условия, образованието, заетостта и пазара на труда. В Европа през 2019 г. се наблюдаваше особено важна мобилизация на гражданите, по-специално от страна на учащите, които поискаха публичните органи да предприемат спешни и амбициозни действия за борба с изменението на климата. Необходимостта от отговорност към околната среда и „зелени“ умения важи за всеки — за потребителите и гражданите като цяло, но и за създателите на политики, предприятията, работниците. Тази необходимост важи за всеки сектор и дейност, както в трудовия живот (обхващащ задачите от стратегическо планиране и иновации до непосредствената работа в заводи и в областта на услугите), така и в ежедневието (например по отношение на дома, транспорта и потреблението), основно като интегрирана част от всяка професия, въпреки че някои работни места могат да се разглеждат като конкретно предназначени за „специалист в областта на околната среда“.

2.2. Причинените от пандемията от COVID-19 сътресения на икономиките не следва да карат правителствата и хората в Европа да отдават по-малък приоритет на политиката в областта на климата. Европейски политици, дружества, законодатели и активисти призоваха своите лидери да осигурят зелени инвестиции с цел рестартиране на растежа след пандемията от COVID-19. Хипотезата в основата на тези действия е, че борбата с изменението на климата и насърчването на биологичното разнообразие ще допринесат за възстановяването на по-силни икономики. Пакетите от фискални стимули за периода след кризата с COVID-19 ще предоставят възможност да се започне преобразуващо и екологосъобразно възстановяване със създаването на зелени работни места.

2.3. Успоредно с това в няколко държави се наблюдават мащабни протести срещу фискалните и социалните реформи, които се считат за несправедливи от част от населението им. Тези неотдавнашни развития показват неотложността и нуждата от амбициозни и значими политики в областта на климата, които следва да са приобшаващи и да подпомагат най-уязвимите региони, сектори, работници и гражданите като цяло. Естествено тези политики в областта на климата **оказват въздействие върху формалното, неформалното и информалното обучение на всички учащи от всички възрасти** и „зелените“ умения, отговорността към околната среда и устойчивото развитие следва да бъдат включени във всички области на учебните резултати (знания, умения, нагласи и ценности) във всички сектори на образованието, чиракуването и схемите за обучение на служители в „зелените“ сектори и извън тях. „Зелените“ умения и компетентности следва да се разбират като тези, които са необходими на обществото и икономиката във връзка с екологичните изисквания. Свързаните с околната среда въпроси обхващат широк кръг проблеми — от изменението на климата и замърсяването до природните ресурси и биологичното разнообразие.

2.4. Образованието има много важна роля в повишаването на осведомеността за екологичните предизвикателства и оформянето на нагласи и поведение, които да доведат до резултати. Въпреки че много от децата на петнадесетгодишна възраст са песимистично настроени относно бъдещето си от екологична гледна точка ⁽⁷⁾ според ОИСП ⁽⁸⁾, много държави вече са включили **екологични теми в своите учебни програми** и разглеждат въпроси като рециклиране, модели на ежедневно потребление и поведение, съвместимо с устойчивото развитие. Училищата са много важен източник на информация за учащите се по въпросите на околната среда и място за подготовка на отговорни и критично мислещи граждани с осведоменост и разбиране на причините за проблемите в областта на околната среда и за последиците от тях, както и със знанията, уменията и нагласите, необходими за намирането на по-устойчиви решения. Необходима е обаче повече информация относно политиките на държавите — членки на ЕС, за включване на информираност за изменението на климата, отговорността към околната среда и устойчивото развитие — като „зелени“ умения и компетентности — в рамките на учебните програми за образованието в ранна детска възраст, общото и висшето образование.

⁽⁶⁾ Съвет по околна среда, 5 март 2019 г.

⁽⁷⁾ ОИСП (2019 г.), Avvisati, F., Is there a generational divide in environmental optimism? (Има ли разделение между поколенията по отношение на оптимизма за околната среда?), PISA in Focus, № 95.

⁽⁸⁾ ОИСП (2014 г.), Trends shaping education (Тенденции, оформящи образованието), 2014 г. Spotlight 4.

2.5. „Зелени“ умения и компетентности са необходими за всички граждани както млади, така и стари. „Зелените“ умения са хоризонтален термин и са свързани със способността за обединяване на екологични аспекти с други умения. Това изисква достатъчно разбиране и знания по екологичните въпроси, но същевременно и солидна основа на общите и свързаните с работата умения. В Рамката за ключовите компетентности⁽⁹⁾ се посочва, че *математическата компетентност и компетентността в областта на точните науки, технологиите и инженерството* трябва да подкрепят устойчивостта на околната среда, по-специално що се отнася до научния и технологичния напредък, а гражданската компетентност е необходима за поемане на отговорност за околната среда. Компетентностите в областта на НТИМ са важна основа за разбиране на екологичните проблеми, а също и за разработване на решения на проблемите. Компетентности като критично мислене, творчество и сътрудничество/работа в екип също са важни, за да се даде възможност за екологосъобразно и активно гражданство.

2.6. Според ОИСР макар в повечето държави само малък брой училища да имат курсове, посветени на околната среда, въпросът често се обсъжда като част от други основни учебни програми и много училища предлагат извънучилищни дейности, насочени към околната среда⁽¹⁰⁾. Все още обаче няма специално **международно проучване** относно националните стратегии и учебни програми по екология, екологични нагласи и конкретното развитие на предоставянето на „зелени“ умения и оценяването им. Поради тази причина ЕИСК призовава Европейската комисия да възложи проучване относно развиването на „зелени“ умения и компетентност в държавите членки и да основе стратегията си на заключенията от такова проучване.

2.7. Екологизирането на икономиката означава да произвеждаме продукти и да предлагаме услуги с използване на по-малко енергия и суровини и със занижени въглеродни емисии. Това се отнася за всички икономически дейности във всички сектори и включва работещи и потребители⁽¹¹⁾. Преходът към нисковъглеродна икономика предполага структурни промени във всички сектори и професии с появата на нови „зелени“ професии или увеличаването на тяхното търсене. Най-вече обаче е необходимо екологизирането на съществуващите. Това се изразява в **нови умения, които налагат актуализиране на учебните програми**, или дори нови квалификации във всички равнища на образованието и обучението.

2.8. Всяка професия има своите специфични екологични аспекти, които трябва да се отчитат. Докато екологизирането на икономиката поражда потребности от умения в конкретни сектори като енергетика и ефективно използване на ресурсите, строителство или производство, преминаването към кръгова икономика поражда потребности от „зелени“ умения в широк кръг отрасли. Такива нови умения трябва да бъдат отразени и в различните образователни сектори, включително в предоставянето на професионално образование и обучение — от първоначалното образование и обучение до продължаващото образование и обучение, както и в учебните програми за чиракуване. Тези нови „зелени“ умения варират от силно технически и специфични за дадена работа до „по-меки“ умения, като например отговорно използване на ресурсите, които могат да се отнасят за всички професии, нива в йерархията и сектори⁽¹²⁾.

2.9. Все още няма **всеобхватна стратегия на равнището на ЕС**, като например препоръка на Съвета, за подобряване на образованието и обучението по „зелени“ умения и компетентности, разработване на стратегии за зелени училища и предоставяне на преквалифициране и повишаване на квалификацията на възрастните на работното място и извън него в областта на уменията, необходими за опазването на околната среда, за обществото и за екологизирането на икономиката. Комитетът приветства факта, че новата Европейска програма за умения на Европейската комисия⁽¹³⁾ (2020 г.) е насочена към „зелените“ умения, но изразява съжаление, че в нея не е предвидена цел за държавите относно дела на възрастните, притежаващи поне основни „зелени“ умения и компетентности, макар че се предлага цел за участие в обучението за възрастни по основни цифрови умения. ЕИСК посочва, че една препоръка на Съвета би могла да следва предложенията от новата Европейска програма за умения, така че да се постави акцент върху начините за развиване на „зелена“ нагласа у всеки,

⁽⁹⁾ ОВ С 189, 4.6.2018 г., стр. 1.

⁽¹⁰⁾ ОИСР (2012 г.), How 'green' are today's 15-year-olds? (Колко екологично настроени са днешните петнадесетгодишни?) PISA in Focus, № 15.

⁽¹¹⁾ Eurofound (2011 г.), Индустиални отношения и устойчиво развитие: роля на социалните партньори в прехода към екологосъобразна икономика.

⁽¹²⁾ Cedefop (2019 г.), Skills for green jobs: 2018 update (Умения за зелени работни места — актуализация за 2018 г.). Европейски обобщен доклад. В проучването на Cedefop се разглежда развитието на ситуацията в Германия, Дания, Испания, Естония, Франция и Обединеното кралство.

⁽¹³⁾ COM(2020) 274 final.

като отговорността към околната среда се превърне в общоприложима компетентност в образованието и обучението в рамките на европейското пространство за образование и се постави ударение върху равенството по отношение на придобиването на „зелени“ умения за всички възрасти, полове и групи в неравностойно социално-икономическо положение.

2.10. Преминването към кръгова и нисковъглеродна икономика неминуемо ще промени секторните и професионалните структури и ще създаде възможности, но и предизвикателства, включително западащи сектори и сектори, изправени пред затруднения при наемането на работа. От тази гледна точка индивидуални подходи към по-уязвимите групи възрастни, като например нискоквалифицираните ⁽¹⁴⁾, биха донесли допълнителни социално-икономически ползи.

2.11. Следва да се въведат всеобхватни политики и финансиране, за да се подкрепи първоначалното и непрекъснатото професионално развитие на учителите и обучаващите по въпросите на опазването на околната среда като хоризонтална тема за преподавателите по всички предмети и на всички равнища и във всички видове образование и обучение, както и специално обучение по „зелени“ умения и компетентности. Следва да се гарантира предоставянето на подходяща професионална подкрепа на учителите и обучаващите и съответни актуални учебни материали, инструменти, методи и практики с учебна цел по темата.

2.12. Според неотдавнашно проучване ⁽¹⁵⁾ програмите за обучение за развиване на уменията на безработни или на работещи лица рядко са специално насочени към „зелените“ умения, въпреки че секторни организации и благотворителни/нестопански организации понякога осъществяват дейност в развиването на такива умения. Това може да е отражение на установената слаба връзка между свързаните с околната среда политики и политиките в областта на заетостта и уменията, включително предвиждането на потребностите от умения. В проучените държави „зелените“ умения и работни места рядко са единственият предмет на нормативни актове, политики и стратегии. Същевременно насочените към дружествата субсидии и стимули за развиване на „зелени“ умения са рядкост.

3. Конкретни бележки

3.1. ЕИСК подчертава, че **целите на ООН за устойчиво развитие (ЦУР)** изискват от държавите да предприемат действия за приобщаващо и справедливо качествено образование (ЦУР № 4) и за изменението на климата (ЦУР № 13). По-конкретно цел 13.3 е насочена към „подобряване на образованието, повишаване на осведомеността и на човешкия и институционален капацитет относно смекчаването на последиците от изменението на климата и приспособяването към него, намаляване на въздействията и ранно предупреждение“. Цел 4.7 е насочена към това „да се гарантира, че всички учещи придобиват знанията и уменията, необходими за насърчаване на устойчивото развитие“, което се предвижда не само като начин за подобряване на уменията и стимулиране на икономиката, но и за постигането на целите за **глобално и активно демократично гражданство и мир**.

3.2. ЕИСК подчертава необходимостта да се прилага първият принцип на **Европейския стълб на социалните права (ЕССП)**, който предвижда качествено и приобщаващо образование, обучение и учене през целия живот (УПЦЖ) да се превърне в право за всички в Европа в контекста на подобряване на предоставянето на „зелени“ умения и компетентности за всички, както и да се подпомага прилагането на този принцип с устойчиво публично финансиране, договорено със социалните партньори и гражданското общество.

3.3. ЕИСК приветства факта, че Европейският зелен пакт ⁽¹⁶⁾, публикуван на 11 декември 2019 г., представя всеобхватна стратегия на ЕС относно борбата срещу изменението на климата и за опазване на околната среда с цел постигане на неутралност на ЕС по отношение на климата до 2050 г. и че в него са предвидени различни стратегии, които ще бъдат последвани от предстоящи регламенти, фондове и национални реформи. Комитетът изразява особено задоволство, че в Европейския зелен пакт се поставя акцент върху факта, че „училищата, институциите за обучение и университетите са в състояние да ангажират учениците, родителите и по-широката общественост с промените, необходими за успешен преход“. В него се подчертава също така значението на активното повишаване на квалификацията и преквалифициране с цел улесняване на справедливия преход към екологосъобразна икономика за всички, особено за работещите в западащи сектори.

⁽¹⁴⁾ Вж. Cedefop (2020 г.), Empowering adults through upskilling and reskilling pathways (Предоставяне на възможности на възрастните чрез повишаване на квалификацията и преквалифициране), том 1: adult population with potential for upskilling and reskilling, for a comprehensive overview of low-skilled adults in the EU 27 and the UK (възрастно население с потенциал за повишаване на квалификацията и преквалифициране, за цялостен преглед на нискоквалифицираните възрастни в ЕС-27 и Обединеното кралство).

⁽¹⁵⁾ Cedefop (2019 г.), Skills for green jobs: 2018 update (Умения за зелени работни места — актуализация за 2018 г.). Европейски обобщен доклад. В проучването се разглежда развитието на ситуацията в Германия, Дания, Испания, Естония, Франция и Обединеното кралство.

⁽¹⁶⁾ COM(2019) 640 final.

3.4. В Европейския зелен пакт се съобщава за плана на Европейската комисия да подготви **„европейска рамка за компетентностите**, която да подпомага развитието и оценяването на знанията, уменията и нагласите по отношение на изменението на климата и устойчивото развитие. Освен това Комисията ще предоставя помощни материали и ще улеснява обмена на добри практики в мрежите на ЕС на програмите за обучение на учители“. ЕИСК приветства това предложение и препоръчва Комисията да разработи такъв вид рамка за компетентностите, която ще бъде приложима за **формално, неформално и информално** учене съгласно отворения метод на сътрудничество, който ще включва представители на министерствата на образованието, социални партньори от секторите на образованието и обучението и други съответни заинтересовани страни, като например НПО, действащи в областта на младежта и образованието.

3.5. От гледна точка на формалното учене „зелените“ умения и акцентът върху изменението на климата в ученето и преподаването вървят заедно с по-демократично управление на училищата и с учебна среда на „екологична култура“, която води до **създаването на зелени училища**, които, като имат подходяща, опазваща климата и околната среда инфраструктура, се управляват по устойчив начин в партньорство с цялата училищна общност и подготвят учениците за борба срещу изменението на климата като активни граждани, както и на техните бъдещи работни места.

3.6. В сътрудничество със съответните участници като част от ефективен социален диалог и след консултации със съответните организации на гражданското общество, включително на студенти, младежи, преподаватели и родители, е необходимо в рамките на **активни национални стратегии за образование/обучение и умения** да бъдат развити „зелени“ умения за насърчване на нисковъглеродна, ефективна по отношение на ресурсите, социално приобщаваща икономика. Тези стратегии трябва също така да бъдат разработени и актуализирани въз основа на ефективна система за предвиждане на потребностите от умения и осигуряване на съответстващите умения⁽¹⁷⁾, която включва всички съответни заинтересовани страни, по-специално социалните партньори и НПО, действащи в областта на младежта и образованието, и отчита други цели на политиката като тези в областта на образованието, заетостта, опазването на околната среда, кръговата икономика и миграцията. Това ще позволи своевременно и целенасочено предоставяне на образование и обучение по „зелени“ умения, които ще отговорят на потребностите на обществото и икономиката. Разглеждайки прехода към кръгова икономика като стратегическа цел на държавите членки, насърчването на „зелените“ умения следва да бъде в съответствие с националните стратегии за растеж, за да се гарантира, че инициативите за образование и обучение отговарят на националните стратегически цели.

3.7. В допълнение към формалното образование неформалната среда допринася за образованието в областта на екологосъобразното гражданство, като предоставя възможност и условия, които позволяват на младите хора да придобиват знанията, както и уменията, ценностите, нагласите и природозащитните действия, необходими за превръщането им в отговорни към околната среда граждани. „Освен това отговорните към околната среда граждани са оправомощени и мотивирани да участват в обществото като носители на промяната в посока на решаване на съвременни екологични проблеми, предотвратяване на създаването на нови и постигането на устойчивост и възстановяване на нашите (човешки) взаимоотношения с природата. Педагогическите науки, включително ориентирано към местните условия образование, гражданско образование по екология, педагогика по екоправосъдие, компетентност за действия и социално-научно основано на въпроси обучение, могат да допринесат за изграждане на компетентности на младежите за задълбоченото гражданско участие, необходимо за осъществяване на екологична и социална промяна“⁽¹⁸⁾. Поради тази причина е жизненоважно да се подкрепят **неформалните образователни програми и организациите, които използват тези методи за повишаване на квалификацията**, тъй като те допълват формалното образование в училищата.

3.8. Следвайки примера на първото досега **съвместно заседание на Съвета** между министрите на финансите и на образованието от ЕС през 2019 г.⁽¹⁹⁾, Комитетът призовава бъдещите председателства на ЕС и Европейската комисия да засилят сътрудничеството между съветите в областта на образованието, заетостта и околната среда с цел лицата, вземащи решения на най-високо равнище, да свържат борбата срещу изменението на климата и значението на предоставянето на „зелени“ умения и компетентности за всички възрасти.

⁽¹⁷⁾ За повече информация относно предвиждане на потребностите от умения и осигуряване на съответстващите умения съгласно всеобхватна система за управление на уменията вж. уеб страницата на Cedefop, озаглавена *Anticipating and matching skills* (Предвиждане на потребностите от умения и осигуряване на съответстващи умения). За значението на предвиждането на потребностите от умения, насочено към „зелените“ умения, вж. Cedefop (2019 г.), *Skills for green jobs: 2018 update* (Умения за зелени работни места — актуализация за 2018 г.).

⁽¹⁸⁾ Paraskeva-Hadjichambi D. и др. (2020 г.) *Educating for Environmental Citizenship in Non-formal Frameworks for Secondary Level Youth* (Образование за екологосъобразно гражданство в неформални рамки за младежите от средното образование). В: Hadjichambis A. и др. (редактори) *Conceptualizing Environmental Citizenship for 21st Century Education* (Създаване на концепция за екологосъобразно гражданство за образованието през 21-ви век). *Environmental Discourses in Science Education* (Екологичен дискурс в научното образование), том 4. Springer, Cham.

⁽¹⁹⁾ Съвместно заседание на министрите на образованието и на финансите.

3.9. ЕИСК приветства също така факта, че Европейският парламент прие резолюция относно Европейския зелен пакт ⁽²⁰⁾, в която „подчертава, че **стратегията за промишлеността** трябва да включва надлежно вземане под внимание на въздействието върху работната сила, както и **обучението, преквалификацията и повишаването на квалификацията на работниците** ⁽²¹⁾; призовава Комисията да разгледа внимателно регионалното измерение на тази стратегия и да гарантира, че нито един регион няма да бъде изоставен; настоява на необходимостта стратегията да включва социален диалог, в който работниците участват пълноценно.“ Комитетът подчертава, че предприятията също трябва да разработят стратегии за опазване на околната среда, за което е необходимо и развиване на уменията на работодателите.

3.10. Отговорността към околната среда започва с информирането на хората относно това кои технически решения да започнат да използват за екологизиране на икономиката, личния живот, домакинствата. За тази цел от решаващо значение е да се въвеждат мерки, чрез които на предприятията, публичните органи и домакинствата да бъдат предоставяни повече технологични екологосъобразни решения заедно с обучение чрез практика за използването им. Поради тази причина стратегията за справедлив преход ⁽²²⁾ следва да **подкрепя развиването на компетентности и умения на пълнолетните лица от всички възрасти** на работното място и извън него и по този начин те да бъдат подпомогнати при избора на професия и преминаването към друга професия, както и при следването на устойчиви нагласи в живота.

3.11. Първият принцип на ЕССП трябва да се превърне в реалност, за да се гарантира, че всички възрастни имат равен достъп до качествено и приобщаващо обучение и УПЦЖ както на работното място, така и извън него, във връзка със „зелени“ умения, компетентности, екологосъобразни технологии и социални и технически „зелени“ умения за определени професии, което води до признаване на обучението за подобряване на нивото на квалификация. На работещите с всякакви равнища на умения и в предприятия от всякакъв размер, независимо от сектора и географския район, в който работят, би трябвало да се предоставя ефективно подпомагане за подобряване на предоставянето на обучение за „зелени“ умения и умения за зелени работни места. Това подпомагане трябва да бъде разработено като национална и секторна стратегия с участието на съвети за секторни квалификации и социалните партньори, като се обърне специално внимание на качеството на обучението на доставчиците.

3.12. ЕС трябва да увеличи инвестициите си за намаляване на своите въглеродни емисии и отпечатък чрез проекти, които могат да създават и качествени работни места. **Финансирането за „зелени“ умения и компетентности за опазване на околната среда** е от съществено значение като част от програмата „Еразъм+“, за да се подпомагат проекти за сътрудничество в областта на младежта и образованието за борбата срещу изменението на климата, мобилността и обмена на студенти, младежи и персонал по отношение на ученето, създаването на зелени училища и обучението на преподаватели. ЕИСК отбелязва, че Комисията предприе действия, за да предостави на държавите членки нови финансови ресурси с цел повишаване на устойчивостта на училищните сгради и дейности, като целта е да се привлекат инвестиции в размер на 3 милиарда евро за училищната инфраструктура през 2020 г. Комитетът подкрепя насочването на други фондове на ЕС, като ЕСФ+, пакета за възстановяване и Фонда за справедлив преход, към предоставяне на финансова подкрепа за развиването на „зелени“ умения за учащи се от всички възрастови групи. Същевременно трябва да се осигурят устойчиви публични инвестиции за образование и обучение ⁽²³⁾.

3.13. Подпомагането на възрастните с цел обучение е от значителна полза за отделния човек, работодателя и цялата икономика в рамките на фундаменталната **трансформация на света на труда**, дължаща се главно на изменението на климата. **Финансирането за повишаване на квалификацията и преквалифициране** на работната сила с помощта на ЕСФ+, други европейски фондове, подпомагане от националните ПСЗ и приноса на работодателите е от изключително значение и следва да се подкрепя от ефективни стратегии за повишаване на квалификацията и преквалифициране. Подкрепата на сътрудничеството и обединяването на ресурси между предприятията, за да се задоволят потребностите от обучение, може да бъде особено полезна за МСП, които не разполагат с време и ресурси сами да предоставят обучение ⁽²⁴⁾. Придобиването на „зелени“ умения на работното място би подобрило устойчивостта и приспособимостта на работниците, ръководителите и заинтересованите лица, като същевременно ще допринесе за екологосъобразен растеж.

⁽²⁰⁾ Резолюция на Европейския парламент от 15 януари 2020 г. относно Европейския зелен пакт.

⁽²¹⁾ Подчертаването е от автора.

⁽²²⁾ Механизмът за справедлив преход е част от инвестиционния план на Европейския зелен пакт и ще мобилизира най-малко 100 милиарда евро инвестиции за предоставяне на допълнителна целева подкрепа на регионите, които са най-засегнати от прехода към неутрална по отношение на климата икономика и с по-малък капацитет да се справят с предизвикателството.

⁽²³⁾ ОВ С 262, 25.7.2018 г., стр. 1.

⁽²⁴⁾ Cedefop (2019 г.), Skills for green jobs: 2018 update (Умения за зелени работни места — актуализация за 2018 г.). В проучването се разглежда развитието на ситуацията в Германия, Дания, Испания, Естония, Франция и Обединеното кралство.

3.14. ЕИСК приветства факта, че Съветът по околна среда заседава на 5 март 2020 г. и разгледа Зеления пакт и **екологизирането на европейския семестър** ⁽²⁵⁾, и изисква Комисията да работи с министерствата на образованието, съответните социални партньори и организации на гражданското общество при определянето на специфични за всяка държава препоръки за държавите — членки на ЕС, относно подобряване на предоставянето на „зелени“ умения и компетентности на всички равнища и във всички видове на секторите на образованието и обучението, като се започне от образованието в ранна детска възраст и се стигне до висшето образование и обучението за възрастни, вземайки предвид ефективната подкрепа за възрастните на работното им място и извън него.

Брюксел, 2 декември 2020 година.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Christa SCHWENG

⁽²⁵⁾ Съвет по околна среда, 5 март 2019 г.